

C-uppsats
SQ 1562
Ht 2010

Carolina Andersson
Johanna Mikkola

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

”Tu na kwenda shule”
”Vi går till skolan”

En kvalitativ studie gjord på ett barnhem i Moshi, Tanzania om hur
möjligheten till skolgång påverkar flickornas val av karriär.

Socionomprogrammet
Höstterminen 2010
SQ 1562
Författare Carolina Andersson & Johanna Mikkola

Handledare Ulla-Carin Hedin
2010-11-29

Abstract

Titel ”Tu na kwenda shule”
”Vi går till skolan”

Författare Carolina Andersson och Johanna Mikkola

Nyckelord Kön, makt, skolgång och sexualitet

Syfte

Syftet med denna studie är att se huruvida möjligheten till skolgång på ett barnhem i Moshi, Tanzania, påverkar flickornas val av karriär eller som den traditionsenliga normen ser ut, att stanna i hemmet som hemmafru. Vi vill även undersöka vad det kan vara som hindrar flickor att utbilda sig.

Frågeställningar

1. Hur påverkar skolan flickornas möjlighet till vägval av karriär?
– Hur ser flickorna själva på sina möjligheter till en framtida karriär?
2. Hur påverkar sexuella relationer och förhållanden flickornas skolgång?
– Hur ser kunskapen ut kring sexualitet hos ungdomarna?

Metod

Vi har använt oss av en kvalitativ metod. Vi har samlat in vårt material genom samtalsintervjuer och observationer på barnhemmet. Vi har även intervjuat personer utanför barnhemmet som vi ansåg kunna bidra med information. Vi har använt oss av två teoretiska perspektiv till hjälp att analysera vårt material, nämligen utvecklingsekologisk teori och radikalfeministisk teori.

Resultat

Ur vår empiri framkom det att flickorna har möjlighet till skolgång och då även ett framtida yrke. Men skolmöjligheten påverkas av familjens ekonomiska och sociala förutsättningar. Även sociala och kulturella men också religiösa normer och värderingar influerar. Detta genom maktordningen mellan man och kvinna, pojkars prioritering i skolan, tonårsgraviditeter men huvudsakligen brist på sexualutbildning.

Förord

Vi är mycket glada och tacksamma över att ha fått denna möjlighet att kunna göra denna resa. Den har fått oss att öppna ögonen och gett oss nya perspektiv som kommer följa oss genom livet. Vi vill då här tacka en av Kitaas styrelsemedlemmar Kerstin Moberg som givit oss denna chans och hjälpt oss att komma i kontakt med barnhemmet.

Vi vill även tacka vår handledare Ulla-Carin Hedin för det stora engagemanget och all den kunskapsexpertis hon kunnat bidra med. Ulla-Carin har även funnits där för att bolla idéer med oss, detta har varit till stor hjälp på många sätt genom denna studie.

Sist men inte minst vill vi skicka ett stort tack till alla underbara människor på Esters Hope Home som tog emot oss med välkomnande armar. Vi är innerligt glada över att ha fått möjligheten att träffa alla dessa fantastiska människor.

Innehåll

SYFTE	1
FRÅGESTÄLLNINGAR.....	1
PROBLEMFÖRMULERING	1
AVGRÄNSNINGAR	2
ÖVERGRIPANDE KONTEXT.....	2
<i>Staden Moshi i Tanzania</i>	2
<i>Esters Hope Home</i>	3
TIDIGARE FORSKNING	5
METOD	8
KVALITATIVA STUDIEN	8
<i>Induktiv ansats</i>	8
OBSERVATIONER.....	8
INTERVJUER	10
ETISKA RIKTLINJER	12
<i>Informationskravet</i>	13
<i>Samtyckeskravet</i>	13
<i>Konfidentialitetskravet</i>	13
<i>Nyttjandekravet</i>	13
<i>Reliabilitet</i>	13
<i>Validitet</i>	14
<i>Generaliserbarhet</i>	14
REFLEKTIONER KRING INTERVJUERNA OCH METODVALET	15
TEORETISKA PERSPEKTIV	17
RADIKALFEMINISM	17
UTVECKLINGSEKOLOGISK TEORI.....	19
<i>Begrepp</i>	20
RESULTAT OCH ANALYS	21
<i>Temaanalys</i>	21
TEMA 1	22
<i>Analys</i>	24
TEMA 2	25
<i>Analys</i>	28
SAMMANFATTANDE SLUTDISKUSSION	31
FÖRSLAG TILL VIDARE FORSKNING	35
REFERENSLISTA	36

Syfte

Vårt syfte med denna studie är att studera huruvida flickorna i storfamiljen har möjlighet att påverka/välja sin framtida livssituation i valet av karriär eller om de väljer att följa den traditionsenliga vägen som innebär att flickorna ofta får arbeta i hemmet med hushållsnära sysslor. Vi vill se hur skolan påverkar möjligheterna till detta val.

Frågeställningar

Hur påverkar skolan flickors möjlighet till vägval av karriär?

-Hur ser flickorna själva på sina möjligheter till en framtida karriär?

Hur påverkar sexuella relationer och förhållanden flickors skolgång?

-Hur ser kunskapen ut kring sexualitet hos ungdomarna?

Problemformulering

Vi bestämde oss för att resa till Tanzania då vi båda är mycket intresserade av nya upptäckter och främmande länder. Det som fångade vårt intresse var skillnaderna mellan flickor och pojkar gällande tillgången till utbildning. Vi ville lägga vår fokus på utbildningen då vi anser att denna fråga är viktig att forska i, vi anser att rätten till utbildning borde existera för alla människor. I Sverige och västvärlden är utbildning något som är självklart. Vi ville belysa hur detta kan se ut i ett u-land som Tanzania. Vi hade ingen egentlig kunskap eller förförståelse kring hur deltagandet av flickor och pojkar i skolan ser ut nationellt i Tanzania då vi lade fokus på detta i våra frågeställningar.

I enlighet med Gemzöe (2003) och liberalfeminismens tanketradition anser vi att kvinnor och män i grunden är lika och skall vara likställda individer då det inte skall göras någon skillnad i någon fråga som berör jämställdhet. Vi anser att det är väsentligt att nämna liberalfeminismen i detta avsnitt då vi anser att den i viss mån förespråkar de synsätt och värderingar vi själva bär på. Det är inte minst viktigt att poängtera det faktum att människan oavsett kön och fysiologisk uppbyggnad borde fritt få välja att utveckla sina personliga talanger och fritt få dela med sig av de egenskaper och tankar som är typiska för varje individ (Gemzöe, 2003). Parallellen till det sistnämnda handlar för oss om att skola och utbildning främjar människans

kunskapsutveckling då detta enligt oss är en viktig port till människans självförverkligande.

Med detta i bagaget ville vi bygga på vår referensram som innan avresan till den förenade republiken Tanzania inbegrep liberala, västerländska tankar där människans rätt till utbildning är en självklarhet .

Avgränsningar

Vi har begränsat genom att fokusera denna studie på flickorna. Det blir då en könsmässig avgränsning. Vi använder dock även pojkarna men då i tanke som underlag att beskriva flickornas situation.

Övergripande kontext

Staden Moshi i Tanzania

Den ökade utbredningen av sjukdomen HIV/AIDS är ett folkhälsoproblem i Tanzania. Sjukdomen är en bidragande orsak till föräldralöshet och det är många barn som har behov av plats på barnhem (www.who.se). Enligt hjälporganisationen SIDA var medellivslängden år 2005 för tanzaniska medborgare beräknad till 51 år (www.sida.se).

Barnhemmet Esters Hope Home ligger i staden Moshi som är en medelstor stad i nordöstra Tanzania. Moshi är beläget vid den södra utkanten av berget Kilimanjaro. Staden har en beräknad folkmängd av 192 501 invånare år 2009 på en yta av 60 km² , det är alltså en tätbefolkad stad (www.who.se).

Tanzania, staden Moshi, samt “Esters Hope Home” var för oss en helt ny upptäckt. Vi hade inte upplevt den afrikanska kulturen varken via semester eller studieresor. Det var svårt att föreställa sig hur saker och ting skulle se ut och hur den tanzaniska kulturen skulle visa sig vara. Den tanzaniska kulturen skiljer sig stort från den svenska och detta blev för oss ständigt bekräftat då vi fick delta i lokalbefolkningens ritualer och traditionsenliga levnadssätt, samt den religion och trosuppfattning som existerar hos lokalbefolkningen i Moshi. Religion är en viktig del i vardagen i Tanzania då människorna efterlever religiösa riter och sätt att leva. Det är cirka 50% av landets troende som är kristna och kristendomen är den största religionen i staden Moshi (www.sida.se).

Vi har upplevt vitt skilda levnadssätt i form av väldigt religiöst trofasta seder inte minst en enorm social gemenskap som inte går att jämföra med den svenska kulturens. Det var för oss en fascinerande upplevelse om hur positiva och glada den tanzaniska befolkningen är trots att de har en sämre levnadsstandard jämfört med den svenska.

Tanzania är en stat i Östafrika som gränsar till Kenya och Uganda i norr, Rwanda, Burundi och Kongo-Kinshasa i väster, Zambia, Malawi och Mozambique i söder. Enligt hjälporganisationen SIDA hade Tanzania år 2008 en befolkning på 41 500 000 människor. Majoritetsbefolkningen talar swahili. I städerna talar många engelska som även är det officiella affärsspråket. Läs- och skrivkunnigheten i landet ligger på ca 70% (www.who.se).

I Tanzania fick vi en större insikt hur livet som fattig kan te sig för individer och familjer i Tanzania. Vi lade märke till hur vår förförståelse som vi fått genom den mediala bilden inte överensstämde med vår upplevelse på plats. Då vi inte befann oss i de allra hårdast drabbade områdena, därav förnekar vi inte den mediala bilden men vi har då insett att den bilden inte går att generalisera på hela befolkningen. Överlag är majoritetsbefolkningen i Tanzania låginkomsttagare, vilket leder till att det är många i landet som inte har råd att köpa mat. Detta resulterar i att många är undernärda som i sin tur är en bidragande faktor till folkhälsosjukdomar och inte minst försvårar fattigdomen i de HIV/AIDS sjukas vardag (www.who.org). Klyftorna mellan rika och fattiga skapar sociala orättvisor då det är ekonomin som styr vilken tillgång man har till sjukvård. Tanzania har inga sociala försäkringssystem som tryggar tillgången till sjukvård för de som är fattiga eller har sämre ställt ekonomiskt (www.who.se).

Esters Hope Home

”Esters Hope Home” är ett barnhem som är beläget i staden Moshi, Tanzania. På barnhemmet bor det totalt 13 barn, sex flickor och sju pojkar i åldrarna mellan fem till tolv år. Barnen har via närstående skola samt prästen i byn kommit i kontakt med Ester och har på så sätt fått en plats på barnhemmet då deras föräldrar eller en av dem avlidit i HIV/Aids. Barnen tas om hand av barnflickor som är anställda på barnhemmet samt en manlig vårdare för pojkarna.

Esters Hope Home grundades år 2006 av makarna Kadeghe i samverkan med en styrelsemedlem för barnhemmet, Kerstin Moberg, som hjälper till med den finansiella biten.

Esters Hope Home finansieras via sponsorer i Sverige samt lokala organisationer på plats i Tanzania.

Det allra första intrycket av Ester Kadeghes familj och barnen var en kväll av gemenskap. Trots att klockan var över 22 på kvällen var hela familjen och alla barn uppe för att umgås, då Esters döttrar kommit på besök. Vi kände oss varmt välkomna till Esters hem och vi kände att hon tog emot oss med öppna armar. Detta sociala umgänge kom vi att vänja oss vid under vår vistelse på barnhemmet då det är en del av deras vardagliga kultur, där det innebär att alla är välkomna och uppskattade.

Under vår tid på barnhemmet kom vi snabbt in i vardagens rutiner då vi följde de tre minsta barnen till och från skolan. Innan skolan hann vi leka en stund innan det var dags för barnen att tvätta sig och ta på sig skoluniformen och äta lunch. Promenaden till skolan var genom ett stort öppet fält och tog ca 40 minuter. Under tiden barnen var i skolan hade vi lite fri tid då vi kunde gå in till Moshi, tvätta, studera och umgås med personalen. På eftermiddagen umgicks vi och lekte med barnen såsom att hoppa hopprep och läsa böcker. Detta uppskattades av barnen. Vid klockan åtta på kvällen samlades alla framför tvn innan det var dags för den dagliga bön och sångstunden.

Informationen vi fick angående barnhemmet inför resan var begränsad och vi hade inga direkta föreställningar om hur det skulle komma att se ut eller vilken levnadsstandard som råder på barnhemmet. De förväntningar vi hade kom ifrån medias synvinkel, där oftast det värsta exponeras. Detta blev då en positiv upplevelse för oss då vi anser att barnen på Esters Hope Home lever ett förhållandevis gott liv. Detta bygger vi på att de har de basala nödvändigheter de behöver samt att alla barnen ges möjligheten att gå i skola.

Tidigare forskning

Vi upptäckte under våra intervjuer att frågan om sexuella relationer är nedtystad och tabubelagd. Det framkom hur viktig denna fråga är för många tanzaniska medborgare och vi kom att tala om konsekvenserna om brist på utbildning om sex. Alla utom en intervju kom att fokusera på detta ämne, vår avsikt var att titta närmre på tidigare forskning inom detta område.

Vi har hittat en del tidigare forskning som rör området HIV/AIDS som är en utbredd pandemi i Tanzania. Denna sjukdom är en bidragande orsak till för tidig död för många av tanzanierna samt för många människor som bor på den afrikanska kontinenten.

Enligt Bayiles (2000) finns ett behov av att prioritera utbildning om sexualkunskap och preventivmedel. Hon hävdar även att det är samhällets uppbyggnad kring normer och tradition att ej tala öppet om sexuella relationer och dess konsekvenser som hindrar förebyggandet av HIV/AIDS utbredning i det afrikanska samhället. I detta avseende påpekar Bayiles det faktum att det finns ett stort behov av att åstadkomma samhällliga förändringar kring synen på sexuella relationer och utbildning om detta. Bayiles anser att förändringen borde åstadkommas så fort som möjligt men att det borde göras på ett sådant sätt att det sker en förändring som blir bestående genom att den tar fäste i de samhällliga normerna (Bayiles 2000).

Utefter vår forskning och vår tid på barnhemmet i Tanzania har vi lagt märke till att i samhället finns det ojämna könsfördelningar. Enligt Unterhalter (2007) är fattigdomen en bidragande orsak till att flickor inte går i skolan. I de flesta fall rör det sig om att familjen inte har råd att betala skolavgifter, även andra utgifter så som uniformer, skolmaterial samt transporter till och från skolan.

Unterhalter menar att många familjer väljer att inte utbilda sina döttrar på grund av brister i den privata ekonomin. Föräldrar anser att utbildningen har för låg kunskapsnivå, de ser då inte någon nödvändighet i att utbilda barnen på grund av detta. Unterhalter uttrycker att det är en allmän diskriminering gentemot flickor då pojkarnas utbildning prioriteras. Detta kan bero på att utgifterna för pojkars utbildning kan vara något lägre än kostnaderna för flickor, då pojkarnas kläder kostar mindre, de anses även vara mer självständiga och fysiskt starkare i det

avseendet att de kan ta sig till och från skolan på egen hand, då föräldrarna slipper denna kostnad för dem (Unterhalter 2007).

Unterhalter (2007) beskriver även att flickan i det tanzaniska/afrikanska samhället har plikter gällande hushållsarbete vilket gör att dessa plikter många gånger prioriteras före flickans utbildning. Hon tvingas ibland att avbryta skoldagen och återgå till hemmet och sina arbetsuppgifter. Detta beror mycket på att flickorna har arbetsuppgifter inom hushållet, så som matlagning och städning samt att ta hand om familjemedlemmar. Dessa arbetsuppgifter är svåra att skjuta fram och göras vid något senare tillfälle. Vid skördetider uteblir flickor från skolan då de hjälper till med skörden under denna period. Pojkarnas arbetsuppgifter berör utomhusarbete och de många gånger mer flexibla arbetsuppgifter som kan utföras efter skoltid vilket gör att de inte behöver avbryta skoldagen för att arbeta. Andra orsaker som leder till avbruten utbildning kan vara att flickorna i vissa fall är undernärda. Många gånger har flickor även fått avbryta sina studier på grund av försämrade betyg. HIV/AIDS- drabbade barn kan även tvingas avsluta utbildning i tidigt skede då de är för svaga på grund av sjukdomen(Unterhalter 2007).

Efter andra världskriget som Unterhalter beskriver infördes ett nytänkande inom jämställdhet. I och med reformen om The Universal Declaration on Human Rights (även förkortat UDHR) genomfördes år 1948 vilken innebar att alla oberoende av könstillhörighet har rätt till skolgång. Från 1948 fram tills i slutet på 1990-talet har möjligheten till utbildning pendlat fram och tillbaka. Men under 1990-talets slut stabiliserades antalet elever trots detta kvarstod skillnaden mellan könen, då det var färre flickor än pojkar som går i skolan (Unterhalter, 2007).

Skolreformen som infördes år 2001 i Tanzania avskaffade skolavgifterna för eleverna i ”primary school” som inkluderar elever i årskurs ett 1-7, detta medförde en radikal förbättring och att många fler barn fick möjligheten att gå i skola. Från 60 procent av barnen som gick i skola år 2001 till 95 procent år 2007. Åldersgrupperna i secondary school är från 14 år uppåt beroende på om de har kunnat fullfölja skolan i normalt takt eller behövt avbryta. Tanzania har även mellan åren 2003-2007 anställt ca 40 000 nya grundskolelärare (www.sida.se).

Enligt det tanzaniska utbildningsministeriets hemsida påbörjades en femårig utvecklingsplan kring skolväsendet i Tanzania år 2002. Denna plan innefattar bland annat utvecklingsplaner i

grundskolan, gymnasieskolan samt i de kompletterande grundläggande utbildningarna. Denna plan syftar främst till att öka kvalitén och tillgången till utbildning. Planen skall även främja jämställdheten i skolgång mellan flickor och pojkar (www.moe.go.tz).

I studien ”(E)quality” av Unicef (2001) förklaras att en av de huvudsakliga orsakerna att flickor avbryter sina studier i tidig ålder är på grund av tonårsgraviteter. Många av graviteterna kommer av att flickorna tvingas in i oönskade sexuella relationer med jämnåriga studenter men även lärare. Genom dessa relationer får de tillgång till de nödvändigheter som de behöver såsom pengar och skolmaterial. Många gånger bor studenterna i bostadskomplex långt hemifrån. Då föräldrarna endast har råd till skolavgifterna är flickorna i behov av såväl hygienartiklar som råvaror för att klara sitt uppehälle (Helgesson, 2001).

Tumbo-Masabo (1994) beskriver hur flickorna blir utsparkade ur skolan vid graviditet, vissa av flickorna väljer till och med att lämna skolan innan graviditeten blir synlig. Detta gäller främst de flickor som har det sämre ställt ekonomiskt, då de mer välbärgade flickorna kan ha tillgång till moderna preventivmedel och ibland även tillgång till möjligheten till abort. Kulturen och traditionerna sätter högt värde vid att kunna få ett barn. Därför är det helt tabubelagt att genomföra en abort trots att många graviteter är oönskade. Detta är även lagstyrt på nationell nivå, då aborter är olagliga (Tumbo-Masabo, 1994).

Metod

Kvalitativa studien

Vi har valt att använda oss av kvalitativ metod i vår studie. Vi valde en kvalitativ forskningsmetod då vår intention är att belysa vad våra informanter tänker och tycker om situationen beträffande skolgång och yrke. En kvalitativ ansats anser vi på så sätt vara en bra forskningsmetod då vi är intresserade av den individuella upplevelsen.

Den kvalitativa forskningsmetoden kännetecknas av att det ofta går att djupdyka i den insamlade empirin som ofta är ett mindre forskningsmaterial (Svenning 2003). En kvalitativ metod ger även en fullständig inblick i situationen, detta ger möjligheten att förstå de sociala processer och den situation den enskilde befinner sig i. Genom att använda en kvalitativ metod kan man som forskare ge sin fulla uppmärksamhet åt denna mindre grupp av informanter (Holme & Solvang, 1997).

Dagens samhälle önskar använda mer kvantitativa metoder inom forskning då dessa ger bättre mätsäkerhet av forskningsresultaten och det är även en högre generaliserbarhet på den sortens forskning. Trots detta har ändå forskare inom den sociala sektorn lyckats bibehålla en icke-positivistisk kvalitativ forskningstradition. De fokuserar på att återge en bild av individens subjektiva upplevelse (Starrin & Svensson, 1994). Vi associerar ovannämnda till det hermeneutiska synsättet då frågorna i detta perspektiv rör sig om innebörder och intentioner för det studerade objektet, i vårt fall de utsagor vi fått från våra informanter. Informanten ges i och med detta möjlighet att förklara hur det är att leva i sin livssituation och även beskriva innebörden av de förhållanden och sammanhang som finns. Människan befinner sig inom givna villkor där det finns möjligheter och begränsningar, där gör den enskilde tolkningar av sin livssituation mot sin bakgrund och gör därmed sina val (Starrin & Svensson, 1994).

Induktiv ansats

Vi valde att använda oss av en induktiv ansats genom att vi inte hade några förutfattade teorier eller begrepp utan ville att dessa skulle växa fram via det material som framkom under vår forskningsprocess (Larsson, 2005).

Observationer

Vi har använt oss av direktobservationer på två olika sätt såsom Svenning (2003) benämner

dem, observatörsbaserad- och deltagandeobservation. Dessa två benämningar har vi valt att använda oss av, då vi tycker att dessa förklarar observationen väl. Vi tog även hjälp av att skriva loggbok varje dag, dels för att reflektera men även som hjälp till minnesanteckningar.

Vid våra direkta observationer har vi valt att titta närmre på specifika teman som är knutna till våra frågeställningar. Vid direktobservationerna har vi uppmärksammat vad som sker i processerna i anknytning till barnhemmet (Svenning 2003). Syftet med våra observationer var att se om det finns könsskillnader på barnhemmet och hur barnen behandlade varandra i vardagen, i situationer så som vid lek, städning, hygienvård, läxläsning med mera. Vi tittade även på om barnen var aktiva under leken samt hur de hjälpte varandra men även hur de valde att frysa ut vissa individer. Detta gjorde vi främst i syftet av att observera om barnen blir behandlade olika eller annorlunda på grund av att de har olika kön eller om barnen själva behandlar varandra olika beroende på kön.

Våra observationer har varit bra då vi har kunnat observera de handlingar och rörelsemönster som i annat fall är svåra för dem att uttrycka verbalt. Vi har haft möjlighet att observera barnen och de vuxna, hur de agerar och beter sig mot varandra och mot andra utomstående individer som till exempel hälsat på i storfamiljen. Vi ser även att observation är en bra metod att använda sig av i de fall då individen själv har svårt att sätta ord på och uppfatta sin situation (Esaiasson, 2007).

Observatörsbaserad observation

Vid dessa tillfällen har vi valt att hålla oss i bakgrunden för att minimera risken att påverka individernas förhållningssätt och på så sätt låta individerna agera så naturligt som möjligt (Svenning, 2003). Exempel på en sådan observation är att vi såg att hushållssysslorna var uppdelade efter kön mellan tjejer och killar i huset.

Deltagande observation

Vi har även använt oss av deltagande observation samtidigt som vi lekt med barnen och umgåtts med samtliga personer på barnhemmet. Observationerna skedde särskilt under vissa situationer, till exempel då vi hoppade hopprep med barnen eller spelade spel tillsammans med dem. Vi deltog även i sång och bön varje kväll, fast detta blev en blandning av observationsmetoderna då vi observerade barnen samtidigt som vi deltog i sången, under

bönestunden blev vi endast observatörer då vi inte deltog i denna del.

I efterhand har vi reflekterat över de täta relationer vi hunnit skapa under vår korta tid på barnhemmet. I vissa sammanhang har det varit svårt att bibehålla den professionella rollen då vi istället blivit en del av denna kontext vi befunnit oss i och känt oss delaktiga i deras liv. Därav är det viktigt att vi som observatörer kan hitta en mellanväg där vi behåller vår professionalitet samtidigt som vi kan visa medkänsla och engagemang (Esaiasson, 2007). En av de viktigaste etiska aspekterna är att visa respekt mot sina medmänniskor och då speciellt informanterna som kan befinna sig i en utlämnande situation när de delger delar av sitt privata liv (Holme & Solvang, 1997).

Intervjuer

Vi valde att använda oss av kvalitativa forskningsintervjuer i form av samtalsintervjuer som Esaiasson (2007) beskriver, då vi samtalade med informanterna kring ett visst antal teman. Det som var utmärkande för våra intervjuer var att vi fokuserade på de teman vi hade anknytning till våra frågeställningar. Våra teman utformade vi i förväg innan vi påbörjade intervjuerna då vi ville låta den intervjuade få möjlighet att prata fritt inom dessa teman (Trost, 2005). Intervjuerna har vid samtliga tillfällen utformats genom att det har varit avslappnade samtal då vi inte använt oss av en intervjuguide utan pratat kring våra teman. Syftet med denna intervjuteknik enligt Esaiasson (2007) är för undersökaren att lättare se olika mönster i informanternas svar och då kunna återge detta i studien. Under samtalet skall frågor och/eller teman tas upp med varje informant, dock kan innehållet komma att variera beroende på hur samtalet utformas, frågor kan komma att byta plats, de kan ställas med andra ord eller till och med bytas ut beroende på intervjusituationen och vad som just den intervjun kom att fokusera på (Esaiasson, 2007).

Vi uppmärksammade vid intervjutillfällena att det var ett nytt tema som blev synligt och var relevant för samtliga informanter. Detta tema hade vi inte i åtanke innan vi formulerade våra frågeställningar. I efterhand på plats i Tanzania fick vi omforma och lägga till ytterligare en frågeställning och då även ett tema, nämligen frågeställningen om huruvida sexuella relationer påverkar utbildningen för tjejer (Larsson 2005).

Vi gjorde våra intervjuer med personalen i anknytning till barnhemmet, de var under friare

former, där vi försökte att anpassa oss efter informanten i möjligaste mån. Intervjuerna fick ta plats där det fanns möjlighet att vara och under den tid som passade. Trots att platsen för intervjuerna inte var idealisk, då det ofta i huset var folk runtomkring, ansåg vi detta vara det bästa alternativet. Det blev mer avslappnat och det fanns egentligen inget avskilt rum där vi kunde befinna oss. Som Trost skriver så kan den intervjuades hem vara den plats som känns mest trygg för informanten dock med förbehåll för eventuella störningsmoment som kan uppstå i någons hem (Trost, 2005). Vid två av intervjuerna behövdes tolk som översatte från engelska till swahili och tillbaka till oss, detta fick vi hjälp med av en personal på barnhemmet. Vi var medvetna om att genom användningen av tolk kan viss information missas eller utelämnas. Detta på grund av att personen som tolkade åt oss inte är en professionell tolk. Med detta i beaktande anser vi ändå att detta var det bästa alternativet då vi var intresserade att få just dessa personers berättelser (Kvale, 2009). Resterande fyra intervjuerna gjordes utanför barnhemmet. Med personer som vi under vår resa kommit i kontakt med och ansett kunna bidra till vår studie genom att ställa upp på en intervju. Intervjuerna tog mellan 20 och 30 minuter.

Vi hade två huvudsakliga teman i våra intervjuer. Skolutbildning samt temat om relationer och utbildning om sexualkunskap. Under temat utbildning diskuterade vi vad informanten hade för framtidsutsikter angående sin utbildning samt vad de tror och tycker angående hur möjligheten till skolgång påverkar flickornas val av karriär. Frågan inkluderar även om informanten lagt märke till skillnader för pojkar och flickor i skolan. Relation och sexualutbildningstemat var det tema som tillkom under vår första intervju och kom att tas upp i alla utom en. Detta tema var tydligen aktuellt bland alla åldersgrupper i samband med flickornas skolgång.

Urval av intervjupersoner

Det selektiva urvalet av informanter vid en kvalitativ studie man använder sig av är inte till för att generalisera utan istället att exemplifiera. Här väljer man istället att ta till vara på den subjektivt individuella upplevelsen och situationen, detta gör att man som sagt väljer inom den kvalitativa forskningen att istället exemplifiera och beskriva (Svenning, 2003). Vårt urval baserades på informanter som vi trodde kunde komma att ge oss relevant information till studien. Vi har därför intervjuat personer i anknytning till barnhemmet samt personer som vi träffat under vår resa som vi funnit intressanta och som intresserats sig för vår studie.

Etiska riktlinjer

Dessa etiska principer är främst till för att skydda båda parter i en intervjusituation, alltså forskaren och informanten som deltar i studien. Det finns riktlinjer att hänvisa till som kan vara ett extra skydd/rättighet för samtliga parter. Det är även viktigt att påpeka att de forskningsetiska principerna främst är till för att vägleda och hjälpa forskaren och informanten snarare än att reglera hur en intervju skall utformas (www.vr.se).

Innan vi påbörjade våra intervjuer var vi noggranna med att informera samtliga deltagare i intervjuerna om de etiska riktlinjer som vi följer. Vi berättade även att vårt syfte med studien var att belysa hur utbildning påverkar flickornas val av en framtida karriär. Vi berättade i samband med detta att vi skulle lämna in en uppsats på vår institution som även skulle komma att lämnas ut på vår institutions uppsatsbank, därför vara ute på Internet och därmed vara publicerad och då tillgänglig för allmänheten. Vi var mycket noggranna med att påpeka att vi inte skulle skriva ut några eventuella namn på de intervjuade då vi istället skriver fiktiva namn så att det inte skall gå att identifiera någon av informanterna (www.vr.se).

Vi har valt att namnge barnhemmet samt dess föreståndarinna på grund av att vi anser att barnhemmet kan få ökad publicitet och möjliga donationer av läsare av denna uppsats.

Vi valde att inte spela in intervjuerna, då vi upplevde att samtliga informanter kände sig obekväma med detta. Nackdelarna av det valet är att vi möjligtvis kan ha missat den intervjuades tonfall och ordval. Vi ser även en brist i att inte ha spelat in intervjuerna i det faktum att vi möjligtvis har förlorat en del empiri på grund av att vi inte hunnit anteckna allt informanten delgivit oss. Vi är medvetna om att pågående anteckningar vid intervju kan vara distraherande för informanten. Vi valde istället att dela upp arbetet genom att en av oss ställde frågor och den andra antecknade. Det positiva med detta förfaringssätt ser vi även är att en av oss kunde ägna sin fulla koncentration åt anteckningarna. Vi kan i efterhand se att detta givit oss god empiri för vår studie (Trost 2005). Mycket av den underliggande informationen som vi får omedvetet i mötet med den intervjuade med hjälp av det ”tredje örat” som Jacobsen (1993) kallar det, är material som vi inte är medvetna om. Den informationen startar olika processer och tankegångar hos oss som intervjuare där vi uppfattar känslor och reaktioner hos den andre. Alltså är det en slags outtalad kommunikation i mötet under intervjun (Jacobsen,

Informationskravet

I denna etiska aspekt gav vi samtliga intervjupersoner information om vår studies syfte och syftet med vår vistelse på barnhemmet. I framförandet av denna information fick vi använda oss av en person på barnhemmet som hjälpte oss att tolka så att vi försäkrade oss om att informationen gick fram till samtliga individer (www.vr.se).

Samtyckeskravet

Vi informerade samtliga deltagare i intervjuerna om att det är helt frivilligt att ställa upp på att delta i intervjun samt att individen har rätt att avbryta en påbörjad intervju om han eller hon önskar det (Trost, 2005).

Vi informerade och såg till att all information var klar och tydlig innan vi påbörjade intervjun. Detta på grund av att språksvårigheter kunde innebära hinder i kommunikationen, detta gjorde att vi ville förtydliga för informanten (www.vr.se).

Konfidentialitetskravet

Som tidigare nämnts berättade vi om de konfidentiella krav som vi följer. Detta krav innebär för den enskilde att dennes identitet inte skall röjas (www.vr.se). Detta krav kan vi som forskare tillhandahålla genom att inte använda oss av direkta citat från talspråk eller på annat sätt identifiera informanten genom dess uttalanden. Detta krav är det som vi anser är viktigast då informanten som har valt att ställa upp på en intervju skall känna sig trygg i situationen då vi har skyldighet att bevara de uppgifter vi samlat in på ett förtroendefullt sätt (www.vr.se).

Nyttjandekravet

Vi informerade alla intervjudeltagare om att samtlig information som vi får ut av var och en kommer endast att användas i forskningssyfte, då vi har för avsikt att bara använda oss av dessa uppgifter i vår studie (www.vr.se).

Reliabilitet

När man strävar efter reliabilitet i sin undersökning så skall resultaten vara så tillförlitliga som möjligt. Det menas då att två studier genomförda på samma sätt och på samma underlag kommer att påvisa samma resultat (Svenning, 2003). Eftersom en kvalitativ forskningsmetod inte avser att mäta materialet på samma sätt som i en kvantitativ forskningsmetod blir

reliabiliteten svårare att tyda. Detta på grund av att man i den kvalitativa inte samlar in och analyserar empirin med hjälp av specifika mätinstrument. Utan det som åsyftas är att genom att på olika sätt samla in mer djupgående och subjektiva utsagor om ett visst ämne. Kontentan av detta blir att varje studie blir unik och går inte att jämföra med en annan (Larsson, 2005).

Metodtriangulering

Ett annat sätt för att stärka reliabiliteten i sin undersökning är att använda sig av metodtriangulering som innebär att man använder sig av flera olika metoder för att samla in sin empiri (Trost, 2005). Vi har samlat in empiri från olika håll då vi haft ett selektivt urval av informanter, detta har lett till att vi har kunnat se att tillförlitligheten har ökat då empirin har uppnått mättnad genom att samma svar har framkommit vid flertal tillfälle (Svenning, 2003). I enlighet med Larsson (2005) har vi försökt att stärka vår reliabilitet genom att vi har använt oss av observationer både som åskådare och som deltagare men även genom öppna intervjuer där vi kunnat observera kroppsspråk och ansiktsuttryck hos informanten under samtalet (Larsson, 2005).

Validitet

Om man skall undersöka en studies validitet så tittar man enligt Svenning (2003) huvudsakligen på att forskaren har undersökt det som man avsett att studera. Det är många faktorer som kan spela in här såsom att man kan ställa otydliga frågor, intervjuaren kan influera informanten med sina egna värderingar eller så kan det vara så att informanten underlåter att delge känslig information (Svenning, 2003).

Svenning (2003) menar att inre validitet handlar om hur man planerar sin studie och formar layouten på den för att på bästa sätt kategorisera. Det handlar om att vi ställer relevanta frågor till en grupp av människor som kan ge oss svar som är användbara för syftet med studien. ”Face validity” även kallad omedelbart upplevd validitet innebär att forskaren ser sambandet mellan teorin och empirin och om de passar med varandra. Med innehållsvaliditet menas att man fått in alla synvinklar av frågeställningen (Svenning, 2003).

Generaliserbarhet

Kvale (1997) beskriver tre olika sorters generaliserbarhet naturalistisk, statistisk och analytisk. Den naturalistiska generaliseringen är grundad i individens egna erfarenheter. Där

den implicita eller den tysta kunskapen sätts i ord och blir uttalad och blir då istället explicit eller påståendekunskap. Statistisk generalisering är formell på så sätt att den grundas i informanter som valts ut slumpmässigt från en specifik befolkning eller population och passar bäst för en kvantitativ forskning. Detta innebär som Larsson (2005) skriver att denna slags av generalisering nästan aldrig är möjlig för en kvalitativ studie. Den analytiska generaliseringen baseras på forskarens värdering av vad resultaten kan komma att visa och i sin hand förutse vad som kommer att ske i en annan situation. Forskaren grundar här sin empiri på argument och påstående som i sin tur kan grundas i teorier. Via dessa kan forskaren uppskatta huruvida resultaten är generaliserbara och då förklara dessa orsaker för läsaren som sen får bedöma efter eget tycke vad den anser om argumenten för generalisering (Kvale, 1997).

Vi anser vi att vår studie i viss mån är generaliserbar i en specifik del av studien. Studien är enligt oss generaliserbar angående frågeställningen om sexuella relationer påverkar tjejers skolgång. Detta av att svaren på denna fråga har varit återkommande hos nästintill alla informanter som deltagit i vår studie. Detta gör att vi kan använda oss av den analytiska generaliseringen gällande denna fråga på grund av dessa påståenden är återkommande. Detta kommer vi att diskutera vidare i vår studies resultat.

Reflektioner kring intervjuerna och metodvalet

I början av vår vistelse på barnhemmet och i Esters hem hade vi svårigheter i att peka ut vilka av individerna vi ville intervjua då vi hade svårt att kommunicera med flertalet av barnskötarna samt de övriga anställda på Esters Hope Home. Detta tror vi även beror på att många av dessa personer kände en viss blyghet inför mötet med oss då vi upplevde att de var mycket respektfulla och artiga gentemot oss. Relationen sinsemellan oss och flera av personerna på barnhemmet blev mer av en formell relation. I efterhand ser vi att det möjligtvis hade varit lättare att tillfråga fler av barnskötarna på barnhemmet eller de övriga personerna i Esters hem om de var villiga att ställa upp på intervju, om vi hade skapat en mer avslappnad och vänskaplig relation till dessa personer. I enlighet med det Kvale (1997) uttrycker kände vi som forskare att det var svårt att tillfråga dem, om de var villiga att delta i en intervju då vi kände att själva intervjusituationen skiljer sig från ett vanligt samtal där båda parter ömsesidigt konverserar. Intervjusamtalet kan mer liknas vid en framtvingad och ensidig samtalssituation, där forskaren vill få ut information av informanten (Kvale 1997).

Trost (2005) pekar även på det viktiga att inte göra intervjusituationen för bekväm då man kan riskera att utelämna viktig information för att intervjun har blivit för avslappnad och vänskaplig (Trost, 2005).

Efter cirka en veckas tid på barnhemmet tillfrågade vi en av de kvinnliga anställda, om hon var villig att ställa upp på en intervju. Vi kände av att hon blev mycket nervös och osäker inför intervjun. Detta tror vi beror på att hon kände osäkerhet inför att hon inte behärskar det engelska språket fullt ut samt att själva intervjusituationen kan göra att deltagaren uppfattar sig vara i en underlägsen position, om man ser närmre på det maktförhållande som utspelar sig under en intervju. Enligt Kvale (1997) är maktförhållandet grundat i en intervjusituation med maktasymmetri där informanten och den som utför intervjun har skilda syften med intervjun. Den som utför forskningen har oftast i åtanke att få ut information om den intervjuades vardagsliv (Kvale 1997). Vid denna intervju använde vi en av barnskötarna som tolk. Vi upplevde att den informanten blev något mer avslappnad av att ha barnskötaren till hjälp att tolka. Detta tror vi skapade trygghet för informanten. Samtidigt har vi även vetskap om att barnskötaren blev jävig i det avseendet att informanten och barnskötaren har en nära relation och på så sätt selektivt kunde välja ut vad informanten berättade för oss. Dock ser vi att användandet av tolk var ett måste, då språkbarriären troligen medfört att många väsentliga bitar i intervjun gått förlorade.

Det vi tycker är viktigast vid en intervju är att lyssna på informanten med ett öppet sinne och låta individen tala fritt. Vi kan i efterhand se ett resultat att vi genom detta sätt fått ta del av mer riklig information. Vi uppmärksammade hur viktigt det är som intervjuare att aktivt lyssna och försöka sätta sig in i informantens livsvärld (Kvale, 1997).

Teoretiska perspektiv

Att tala öppet om sexualitet och sexuella relationer är tabubelagt och nedtystat i det tanzaniska samhället. Detta framkom ur vår empiri, då vi fick veta hur utbredd problematiken med tonårsgraviteter visade sig vara. Vår syn på de rådande normer och tankesätt som finns kring flickornas sexuella relationer är i detta samhälle en outtalad norm som efterföljs utan att man talar om den.

Ett socialistiskt perspektiv enligt Payne (2002) syftar till att förändra samhällsstrukturer då i främst i den sociala och politiska sfären. Dessa radikala tankar grundar sig i att genomföra sociala förändringar och bidra till att hindra ojämlikhet och orättvisa (Payne, 2002).

Radikalfeminism

Vi har valt att använda radikalfeminismen som en av våra huvudsakliga teorier. Vi anser att utvecklingen inom jämlikhet mellan könen i Tanzania inte kommit lika långt i frågorna om jämställdhet som i det västerländska samhället och har därför valt att använda oss av radikalfeminismen för att analysera vårt material. Gemzöe (2003) beskriver radikalfeminismen på så sätt att den påstår att kvinnor på grund av kön är förtryckta och att detta är den största formen av förtryck. Det som är mest utmärkande är mäns kontroll av kvinnor i familjen samt sexuellt förtryck både inom familjen och i utomstående relationer (Gemzöe, 2003).

Vi anser att det är viktigt att förklara vilken innebörd vi lägger i ordet kön och då i fokus på kvinnan. I enlighet med Lander (2003) anser vi att strukturen i samhället är påverkad av könsordningen. Stereotypa könsskillnader existerar på grund av att kön är ett socialt konstruerat begrepp som framkommer av könsuppdelningar. Likt med det Dorothy Smith uttrycker med normativ femininet vill vi beskriva hur vi valt att tolka begreppet i vår studie. Hon menar på att kvinnan själv skapar sin identitet genom att hon anpassar sig till samhällets normer och dess exploatering om hur en kvinna skall bete sig (Lander, Pettersson & Tiby, 2003).

Radikalfeminismen som Gemzöe (2003) beskriver växte fram under 1960-talet då många unga kvinnor samlades i grupper i syfte att ändra den rådande kvinnosynen. De ville bland annat ändra på arbetsfördelningen mellan män och kvinnor. Kvinnan fick oftast arbeten som ansågs vara feminina till naturen som till exempel vård och omsorg. I dessa grupper arbetade kvinnorna fram en metod genom att de delade med sig av sina personliga erfarenheter som syftade till medvetandehöjning. Dessa kvinnor arbetade emot patriarkatet. Patriarkatet är ett uttryck för mäns överlägsenhet över kvinnor. Även olika samhällsliga system ger män makt över kvinnorna till exempel på arbetsmarknaden. Genom flickornas uppväxt till kvinnor genomsyras utbildning av olika slag av kvinnornas underordnad. Detta leder till att de växer upp i ett patriarkat och godtar levnadssättet att vara underordnad männen. Två andra typiska uttryck för patriarkatet är makten över kvinnans sexualitet. Detta har visat sig till exempel via omskärelse av flickorna i Afrika. Det andra är den ekonomiska kontrollen mannen besitter över kvinnan, då hon placeras i en beroendeställning gentemot honom (Gemzöe, 2003).

I genuskontrakten som Hirdman(1988) förklarar pratar hon om idealbilden om kvinna och man. Hon menar att förväntningar, föreställningar, nätverk av processer är något som bildar mönster och ordnar kön. Hon beskriver kontraktet som en grund för den sociala och samhällsliga ordningen som består av två ”bärande bjälkar”, dessa två står för hierarki samt ”isärhållandets tabu”. Logiken i ”isärhållandets tabu” ligger i att manligt och kvinnligt skall hållas isär. Kontentan av detta blir att ett samhälle vid en viss tid har ett kontrakt. Samverkan mellan könen i samhället vid en viss tid sätter ramen för vad som är manligt och kvinnligt. Detta influerar individen som sedan påverkar familjelivet. Hierarkin menar Hirdman handlar om hur pojkar och flickor socialiseras och växer upp då arven går från far till son och mor till dotter (Trulsson, 2003). Hirdman (1988) talar även om arbetsfördelningen och hur den är styrd av samhälle och historia. Framför allt från de traditionella familjernas perspektiv där mannens ansvar ligger utanför hemmet i den offentliga sfären och kvinnans i hemmets egen sfär med hushåll och familj (Trulsson, 2003).

Gemzöe (2003) förklarar även att radikalfeminismen förhåller sig kritisk till samhällets föreskrivna heterosexualitet. För att den bevarar kvinnans underställda position som innebär att kvinnan förhåller sig lojal mot mannen på alla områden i livet. Detta leder ofta till att kvinnan sätter sina behov i andra hand och bidrar på så sätt till nedvärdering av sig själv (Gemzöe, 2003).

Kritiken enligt Gemzöe (2003) som har förts mot radikalfeminismen är att teorin hävdar att det är i första hand män som upprätthåller de sociala orättvisor som finns mellan män och kvinnor, och då inte samhällets ekonomiska struktur och lagar. Den manliga makten är det största problemet inom radikalfeminismen. Kritiken mot det sistnämnda handlar om att det är många män som inte vill vara överordnade kvinnor. Det finns även undantag då mannen själv är underordnad kvinnan. De stereotypa könsfördelningarna bidrar till att både mannen och kvinnan har förutbestämda könsroller, där mannen får det tunga ansvaret att bli ensam familjeförsörjare. Tidigare har kritiken bara påvisats gentemot kvinnan men här uppdragas även de negativa sidorna för mannen i de heterosexuella könsnormerna (Gemzöe, 2003). Radikalfeminismen har även enligt Payne (2002) kritiserats för sitt starka fokus på könsrollsskillnader. Detta kan leda till att intressen olika kvinnogrupper har kan försummas och kvinnornas egen makt att kunna förändra sin situation inte tas på allvar och kvinnan hamnar då automatiskt i en offerroll (Payne, 2002).

Utvecklingsekologisk teori

Orsaken till att vi valde utvecklingsekologisk teori före den traditionella utvecklingspsykologin är att den fokuserar på individens ömsesidiga påverkan med andra individer under sin livstid. Den är på så sätt mer omfattande och då inte endast fokuserad på individen (Levin & Lindén, 2006).

Som Levin och Lindén (2006) menar påverkas vi som individer, från födseln till det att vi dör. Denna påverkan kommer från omgivningen och i interaktion med våra medmänniskor. Det handlar dels om individens subjektiva upplevelse av sin livsvärld och dels att individen själv är med och påverkar sin omgivning. Samspelet mellan individer kan liknas vid ryska dockor, där den större dockan rymmer den mindre dockan och så vidare. Denna metafor visar på hur de olika nivåerna i individens liv påverkar varandra. En vidareutveckling av de ryska dockorna är koncentriska cirklar. Dessa cirklar illustrerar fyra olika nivåer som beskriver hur individen samspelar inom dessa nivåer:

Den innersta cirkeln, mikronivån: Här samspelar barnet med de olika närmiljöer så som: familjemedlemmar, lekkamrater och dagispersonal.

Mesonivån: På denna nivå sker ett samspel mellan de olika närmiljöerna omkring barnet, alltså kontakt mellan föräldrar och dagis- och skolpersonal. Denna nivå är av stor vikt för barnet då den förenklar barnets helhetsuppfattning samt underlättar barnets förståelse av sin situation.

Exonivån: På exonivån finns de organisationer och sammanhang som individen befinner sig i men inte har inflytande över. Det handlar om lokala bestämmelser och föreskrifter som råder såsom på föräldrars arbetsplatser samt om vilken personal som arbetar på barnets dagis.

Makronivån

De tre underliggande nivåerna samspelar i sin tur med makronivån. Här rör det sig om förhållanden i samhället, lagar, värderingar och normer (Levin & Lindén 2006).

Garbarino et al (1992) har forskat på det utvecklingsekologiska området, nämligen om risk- och skyddsfaktorer för barn. Detta område berör barns sårbarhet och motståndskraft i relation till risk- och skyddsfaktorer. Området är fokuserat på huruvida barn hälsosamt kan växa upp trots ohälsosamma omständigheter samt hur de skapar sig en motståndskraft. Werner, Smiths & Rutter har vidareutvecklat Garbarinos forskning där de förklarar tre olika nivåer där man kan hitta orsaker som bygger upp motståndskraften vid svåra uppväxtförhållanden. Dessa tre nivåer består av individens förmåga: i form av personliga egenskaper och personlighetsdrag. Den andra nivån är det andra nätverket där det viktiga är att individen har åtminstone en person att kunna förlita sig på ”significant other”. Tredje och sista nivån inbegrips av det externa stödsystemet där personer i barnets sekundära nätverk även blir relevanta skyddsfaktorer (Levin & Lindén 2006).

Begrepp

Makt

Maktbegreppet får en väsentlig betydelse i vår studie. Vi har använt oss av begreppet patriarkal makt som redovisas i Gemzöe (2003) och hur den därmed visar sig mellan kvinnor och män men även mellan staten och dess medborgare. Maktbegreppet avspeglas även i de samhällseliga normer och värderingar som belyser situationen som unga tjejer befinner sig i.

Resultat och analys

Då våra intervjuer utformades efter studiens frågeställningar blev de därmed uppdelade i två huvudsakliga teman. Tema 1 handlar om huruvida flickornas möjlighet till skolgång påverkar valet av en framtida karriär samt om hur de själva ser på detta.

Tema 2 handlar om huruvida sexuella relationer och förhållanden påverkar flickornas skolgång samt om hur kunskapen kring sexualitet ser ut hos ungdomarna. Vi vill återge en tydlig presentation av det informanterna berättat då vi syftar till att göra det lätt för läsaren att urskilja det som framkommer i denna studies resultat. För att behålla en röd tråd genom studien har vi för avsikt att knyta an resultatet med analysen och vår tidigare forskning, då vi anser att informationen i den tidigare forskningen till viss del är enhetlig med vår empiri och blir då till hjälp att presentera vår studies resultat och analys. Vi kommer även att analysera resultaten genom att använda oss av utvecklingsekologisk teori men också genom radikal feministisk teori.

Vår intention när vi åkte ner till Tanzania var att fokusera på första temat, där vi tittade på flickornas skolgång. Trots att detta var vårt huvudtema genom insamlandet av information, ser vi nu i efterhand att det andra temat om hur sexualiteten kom att påverka skolgången blivit en stor del av vårt material. Då nästintill alla intervjuer kom att fokusera på temat om sexualitet.

Temaanalys

Larsson (2005) skriver om temaanalys som vi kommer att använda oss av. Vår tanke är att beskriva flera fall tillsammans under de två olika teman vi väljer att presentera.

Uppbyggnaden kring dessa teman kommer således att innefatta flera av de olika respondenternas utsagor kring de specifika teman vi beskriver. Temaanalys innebär att forskaren fokuserar sin analys på de teman som han/hon valt. Analysen måste utgå från dessa teman med hjälp av beskrivningar som skall redovisas eller exemplifieras. Läsaren skall på så sätt kunna göra egna tolkningar av forskarens empiri. Det är då viktigt att forskaren lämnat en objektiv beskrivning av fenomenet utan egna tolkningar av materialet eller på ett tydligt sätt hållit isär dessa (Larsson 2005).

Tema 1

I detta tema vill vi se hur möjligheten till skolgång påverkar flickornas val av karriär. I denna frågeställning har vi genom informanternas svar fått olika perspektiv och svarsalternativ som vi skall redovisa. Dessa har visat på olika infallsvinklar såsom problematik i och med familjens ekonomi och prioriteringar av pojkars och flickors utbildning. Skolans betygssystem, statens arbete för allas möjlighet till skolgång samt samhällets normer. I detta avsnitt vill vi även skildra de framtidsdrömmar som barnen på Esters Hope Home berättat om, dessa har vi valt att ha med som observationsmaterial.

Observationerna och samtalen med barnen ägde samtliga rum på barnhemmet då vi tog tillfället i akt att fråga en del barn om deras framtidsutsikter. Alla barn hade varsin berättelse om hur de ville att deras framtid skulle se ut, då med fokus på yrkesval. Vi observerade att det inte är någon skillnad på viljan att utbilda sig oavsett kön då både flickorna och pojkarna angav yrkesgrupper så som lärare, präst och bankman. En av tjejerna har en dröm om att bli berömd sångerska med fokus på gospelsång inom hennes religion. Två av informanterna berättade även att flickorna har valfriheten att välja vilket yrke de vill men att de ofta väljer att dra sig till de yrken som anses vara kvinnliga då de söker sig till gemenskapen och dess trygghet i skillnad till att söka sig till ett mansdominerat yrke.

De flesta av informanterna har berättat att föräldrar oftast prioriterar pojkarnas utbildning då de tänker att deras utbildning lönar sig ekonomiskt för familjen. Detta på grund av att pojkarna stannar i familjen, medan flickan gifts bort och familjen går på så sätt miste om den kunskap som de har betalat för henne. Föräldrarna väljer även sonens utbildning framför dotterns, då de på gamla dagar behöver förlita sig på honom ekonomiskt men även att de behöver dotterns hjälp under skolåren i hemmet (Mbilinyi m.fl. 1991). Följande citat kommer från ett av samtalen med en av våra informanter.

"I don't think it's equal because the parents teach more boys than girls because they think that the boys are smarter, and that the girls probably won't finish because of pregnancy".

Det har även framkommit i intervjuerna att familjens ekonomi bestämmer huruvida de har möjlighet att bekosta barnens skolgång och då speciellt flickornas. Primary school är avgiftsfri, dock tillkommer det kostnader för skolmaterial och uniform, eventuell transport till skolan eller boende och matkostnader för inackordering närmare skolan (Helgesson, 2001).

Svaren på frågan om flickorna känner sig jämställda mot pojkarna inom skolan blev att många av informanterna tycker att pojkarna anses vara smartare än flickorna och tillåts då ta mer plats i klassrummet samt få mer uppmärksamhet av lärarna. Orsaken till detta tror många är att flickorna avbryter sin utbildning på grund av bland annat tonårsgraviditeter men kan även vara att de behövs som arbetskraft såsom vid skördetid då de plockas ur skolan tillfälligt för att hjälpa till. Familjerna satsar då istället på att utbilda pojkarna på grund av att de kommer att slutföra sin utbildning. Flickorna enligt Helgesson (2001) tenderar att vara mer blyga i besvarandet av lärarnas frågor medan pojkarna vågar ta mer plats. Detta framkom i en av intervjuerna där vi fick följande citat.

”There are more boys in my class but the teachers ask them more question than to us girls”.

Flickornas blyghet kan vara en följd av att pojkarna förlöjligar dem om de svarar fel. Lärarna vänder sig då mer till pojkarna som visar sig vara mer muntligt aktiva (Helgesson, 2001). Detta tror vi kan uppfattas som att pojkarna är smartare än flickorna då de håller sig i bakgrunden.

Skolsystemet i Tanzania bygger på att eleverna måste bli godkända i de olika årskurserna för att kunna gå vidare till nästa. Det finns en problematik med detta då inte lika många flickor klarar proven och får då inte gå vidare. Detta beror på att flickorna inte orkar att samtidigt balansera studier med sina arbetsuppgifter i hushållet som kan pågå från tidiga morgon till sena kvällen. Möjligheten finns att göra om testen eller gå om klassen men det blir då en kostnadsfråga för familjen. Primary school är obligatorisk för alla men dock inte secondary school. Där är det då föräldrarnas val att vidareutbilda sina barn. En av informanterna berättade att Tanzanias stat arbetar för att kvinnorna skall yrkesutbilda sig, han berättade det såhär:

”The government has made laws to try to get the women an education by preventing them to stay at home taking care of the children and house”.

Analys

Gemzöe (2003) menar att påverkan av att växa upp bland samhällens normer och värderingar såsom i Tanzania innebär att man skolas in i ett levnadssätt som blir naturliga för dess medborgare. I dessa normer och värderingar finns ett outtalat och underliggande maktförhållande där mannens dominans är utmärkande. Gemzöe beskriver vidare den politiska samhällseliga makten nämligen patriarkatet som inbegriper mannens dominans över kvinnor. Denna form av patriarkatets makt gör att makten blir osynlig trots att den genomsyrar alla områden i samhället samt i den privata sfären (Gemzöe, 2003). Vi tänker utifrån detta att det tanzaniska samhället tillämpar/använder denna typ av makt då de tydligt sätter högre värde på pojkars utbildning. Flickorna tvingas ut ur skolsystemen då samhället förväntar sig att de skall prioriteras efter pojkarna speciellt när det gäller familjer som har det sämre ekonomiskt ställt eller har behov av flickornas arbetskraft (Unterhalter, 2007).

Man kan se utifrån Levin & Lindéns (2006) utvecklingsekologiska teori att det handlar om att leva efter patriarkala normer. Detta levnadssätt växer flickorna in i då de som individer påverkas av yttre faktorer men även av sina medmänniskors tankar och värderingar. Det handlar om de fyra olika nivåerna som alla på sitt sätt påverkar individen. Som begripliggör barnets livsvärld då den hjälper barnet att utveckla en personlig referensram om vad som är rätt och fel (Levin & Lindén, 2006). Poängen med detta resonemang är följaktligen att flickorna växer upp och finner sig oavsiktligt i en vardag där den patriarkala makten är naturlig och osynlig. Denna omedvetna patriarkala makt bidrar till flickornas underordnande av männen.

I observationerna på barnhemmet kunde vi inte se någon tydlig uppdelning mellan pojkar och flickor i val av yrke. Detta tror vi grundar sig i att alla barnen på detta barnhem ges möjligheten att kunna gå igenom hela skolsystemet så länge de klarar proven och visar intresse. Barnhemmet i sig gör alltså ingen skillnad på om det är en flicka eller pojke som skall utbilda sig. Denna möjlighet finns dock inte överallt då det som tidigare framgått i våra intervjuer att situationen inte är likadan för alla barn. Barnen på barnhemmet har möjlighet att välja skola i den mån att det är genomförbart rent ekonomiskt men även geografiskt.

Flickornas val att vända sig kvinnodominerade yrken förklarar Gemzöe (2003) med att det är som kvinna lättare att vända sig till en arbetsplats där arbetskamraterna är likasinnade. Detta menar hon är ytterligare ett sätt att osynliggöra de rådande maktförhållandena mellan könen på grund av att könsskillnaderna inte gör sig synliga inom den homogena gruppen av kvinnor. Det skapar även en trygghet för kvinnan där hon kan känna sig accepterad och inte ifrågasatt i val av karriär. Hon väljer bort att vara hemmafru och kan arbeta ett lämpligt yrke.

Den tanzaniska staten arbetar för att göra utbildning möjlig för alla barn såväl flickor som pojkar. Ett steg på vägen är att primary school blivit obligatorisk och är avgiftsfri. Individen har inte möjligheterna att påverka samhällliga system som till exempel skolsystemet där pojkarnas utbildning prioriteras idag. Eftersom individen då inte har någon påverkan på systemet kan inte medborgarna få i kraft en förändring. Staten kan på så sätt behålla det rådande skolsystemet där pojkarnas utbildning prioriteras då det för samhället är ekonomiskt gynnsamt.

Tumbo-Masabo & Liljeström (1994) skriver att flickors prestation i slutet på primary school visar sig lägre än pojkarnas på grund av att de socio-ekonomiska faktorerna. Tunga hushållsarbeten, samt att de befinner sig i tonåren och får därmed förväntningar på sig om att kvinnan inte skall uppfattas som intelligent eller ambitiös. Detta strider mot normerna om hur flickorna tror att en kvinna skall vara. Låga förväntningar om att flickorna skall vara framgångsrika uppmuntrar inte till högre prestation i skolan (Tumbo-Masabo & Liljeström 1994).

Tema 2

I detta tema kommer vi att redogöra för de delar av intervjuerna som innehåller information som är anknuten till frågeställningen om hur sexualitet påverkar flickornas skolgång. Under intervjuerna med informanterna kom detta tema att hamna i fokus för vår studie.

Informanterna ansåg att ämnet sexualitet gällande flickors skolgång var av relevans för studien. Även här har vi kunnat urskilja flera olika underteman till frågeställningen och väljer då att kategorisera dessa för att det skall bli så överskådligt som möjligt. Då detta avsnitt inbegriper sexuella relationer och utbildning om sex, anser vi att det är viktigt att lyfta fram det faktum att sexuella relationer inte är tillåtna utanför äktenskapet. Vi har fått veta att

ungdomarna har rätt att träffa en eventuell framtida partner, dock får ingen sexuell relation förekomma och relationen måste accepteras av föräldrarna innan giftermål.

Flera av informanterna uppgav att det finns en problematik kring sexuella relationer mellan kvinnliga studenter och manliga lärare. Då vi kom att samtala om denna problematik med flertalet informanter fick veta att dessa relationer ofta grundar sig i flickans dåliga självförtroende och svårighet att säga nej. Informanterna uppgav att dessa relationer är en relativt ofta förekommande företeelse. Som Helgesson (2001) beskriver detta fenomen beror många av de sexuella relationer mellan manliga lärare och kvinnliga elever på att flickan blir intvingad i en relation väldigt lätt, då det endast räcker med att mannen närmar sig en flicka och tar kontakt med henne, för att en slags relation skall ha påbörjats. Det handlar alltså om ett slags maktförhållande där kvinnans självbestämmande åsidosätts (Helgesson 2001).

Informanterna berättade även, att svartsjuka och avundsjuka ibland kan växa fram bland denne lärares elever, då de uppfattar att läraren favoriserar eleven som han har ett förhållande med. Vi uppfattade att maktpositionen som mannen har här i form av lärare också spelar stor roll för flickans svårighet att säga nej, då hon är rädd för att bli avstängd från skolan om hon avvisar läraren.

Nästa undertema handlar om relationer mellan jämnåriga flickor och pojkar. Ur intervjuerna framkom det att sexuella relationer mellan flickor och pojkar är vanligt förekommande och detta är en utbredd problematik. En av anledningarna informanterna gav oss är att flickorna får i utbyte mot de sexuella relationerna olika hjälpmedel för att kunna klara sin vardag och att kunna bekosta sin skolgång. Relationerna i sig bidrar till att många flickor blir gravida och tvingas därmed att avbryta sina studier i tidig ålder. Flickorna kan återgå till sina studier efter förlossning, det är dock inte vanligt att denna möjlighet används då det kräver vissa förutsättningar. Till en början krävs det att de har ekonomiska och sociala tillgångar för detta. Till exempel bekosta mat och kläder och annat. Kostnaderna inbegriper även skolavgifter, skolmaterial och transporter. De sociala förutsättningarna kräver också att flickan har någon att förlita sig på som kan ta hand om barnet medan hon är i skolan. Citatet nedan ligger till grund för detta resonemang.

“Girls should be more careful with sexual- relationships since they don’t know about the consequences and they should learn how to say no to boys, that will make them more self confident and it will raise their self esteem”.

Orsaken enligt informanterna till de många tonårsgraviteter är att de tanzaniska ungdomarna inte får tillräckligt med kunskap om sex och dess konsekvenser. Bristen på information från allmänheten, skolan och föräldrar resulterar i att flickor blir gravida i ung ålder, då föräldrar inte ger information eller talar om vad sex leder till innan barnet kommer upp i sena tonåren. Därför har ungdomarna även brist på kunskap om smittspridning av sexuellt överförbara sjukdomar. Det här vill vi beskriva med detta citat:

*“Teenage girls and boys need information and education about sex and about protection”
Since parents or the school don’t inform or educate them about it, they don’t have the
knowledge” If they had more knowledge about sex I think the teenage pregnancies would
have been more less than they are today”.*

Den största boven i denna problematik är brist på en öppen diskussion från föräldrarnas sida, då föräldrarna inte talar om sex med sina barn i tidig ålder. Tal och diskussion om sex förekommer således inte då det är tabubelagt. Sexuella relationer hör hemma i äktenskapet, då föräldrarna anser att det inte är relevant att tala om detta. Denna norm att ej tala om sex drabbar då flickorna mest. Flickorna skall efter skoltid infinna sig i hemmet då de inte har samma frihet som pojkarna att umgås med vänner efter skolan. Föräldrarna anser att flickorna inte bör vara ute under kvällstid och att de behövs för hushållsarbete där hemma. På så sätt blir flickorna isolerade från det kamratliga samtalet där ungdomarna utbyter erfarenheter och tar lärdom av varandra. Utan denna kunskap vet alltså inte flickorna vilka konsekvenser sex har.

En av informanterna berättade att den enda slags sexualundervisning de får i skolan är den biologiska delen hur könsorganen ser ut och hur det går till när en kvinna blir gravid, men då det är skamfyllt att tala om, utelämnas det att sex leder till graviditet. Många tjejer förblir därför helt ovetande om detta och blir då gravida och tvingas avbryta sina studier. Valet att avbryta sina studier är inte alltid flickans eget val, då de blir avstängda från skolan vid graviditet, dock avbryter ofta flickorna själva sina studier och ibland även innan graviditeten blir synlig. En av informanterna berättade att det finns möjlighet att göra abort och flickan då

kan återgå till sina studier. Detta har dock blivit motsagt i andra intervjuer, där informanter hävdar att detta inte är förekommande då det är förbjudet att göra abort.

Vi fick även information från intervjuerna att det går att köpa kondomer i matvaruaffärer och ”shops” som är liknande en kiosk. Det delas även ibland ut gratis till ungdomarna. Nackdelen som informanterna angav är att kondomerna inte alltid är säkra, då de kan spricka men största anledningen till att de inte används frekvent är att är skamligt att gå att köpa. Detta grundar sig i att det inte är tillåtet att ha sex utanför äktenskapet. En av informanterna sammanfattade det ovan sagda väldigt bra.

”Girls should be more careful and they should be more transparent with their parents and ask questions about sex. Also ask their parents to be more transparent to them so they know about the consequences. Girls should be more confident and be able to stand up for themselves so they can say yes or no.”

Analys

Gemzöe (2003) skriver att radikalfeminismen förespråkar att kvinnan skall äga rätt att bestämma över sitt eget liv och sina val. Vi ser en svaghet hos kvinnan i temat där vi beskriver mannens makt över henne, då hon har svårt att avböja sexuella relationer till läraren på grund av dåligt självförtroende (Gemzöe 2003). I detta avseende anser vi att den kvinnliga studenten behöver stärkas i sin person och att hon behöver stöd och hjälp från andra kvinnliga studenter som befunnit sig i samma situation som henne. En relation mellan en manlig lärare och en kvinnlig student anser vi vara väldigt ojämn, då det konstant finns ett maktförhållande mellan parterna, då mannen i fråga är en auktoritet samtidigt som han tillhör det överordnade könet.

Människans biologiska kön ses i konstruktivismen som något socialt konstruerat, ett resultat av religion och kultur. Patriarkatet skapar det manliga och kvinnliga könet då det ur konstruktivistisk synpunkt är socialt betingat och människan kan på så sätt ur det moderna samhällets synpunkt ha en fri sexuell läggning. Då Tanzania endast accepterar heterosexuella relationer på grund av deras starka religion, blir de biologiska könen även socialt betingade och då blir kvinnans underordning ett faktum.

Så länge flickans dåliga självförtroende gör sig påmint och hon befinner sig i en beroendesituation gentemot pojken kommer det patriarkala förhållandet att bestå. Flickorna använder sig av det de kan erbjuda, sexuella relationer, för att i sin tur kunna få det de behöver själva (Helgesson, 2001). Detta låter för oss väldigt radikalt, men de ekonomiska förutsättningarna i Tanzania är väldigt små och flickornas familjer har inte möjlighet att bekosta extra utgifter. Trots att flickan får ett ekonomiskt utbyte av relationen tycker vi att det är tragiskt att hon skall behöva erbjuda sin egen kropp. Då relationen inte bygger på lika villkor utan är en påtvingad relation som samtidigt ses som skamlig, då sexuella relationer som tidigare sagt inte är tillåtna utanför äktenskapet.

Den utvecklingsekologiska teorins perspektiv på forskningsområdet om risk- och skyddsfaktorer anser vi här vara av nytta då vi kan analysera flickornas situation utifrån detta. Här ser man på hur flickorna kan få en bra och trygg uppväxt trots otrygga uppväxtförhållanden. Som i detta fall ekonomiska svårigheter, otrygga relationer och brist på kunskap om sexuella relationer och preventivmedel och även brist på vänner med likartade intressen. Teorins fokus ligger i att se var man kan hitta egenskaper som bygger upp en motståndskraft som individen skall kunna använda sig av vid svåra förhållanden. Den bygger som tidigare sagt på tre nivåer och dessa vill vi knyta an till flickorna i ett försök att se hur de trots svårigheterna klarar sig. Första nivån baseras på flickornas förmåga att genom egna personliga egenskaper och personlighetsdrag finna styrka i sig själva och detta tror vi kan hjälpa genom att flickan då har en referensram att jämföra med då jämnåriga delar med sig av sina upplevelser. Den andra nivån grundar sig i att flickan har ett nätverk av personer eller åtminstone en person hon kan vända sig till och förlita sig på i olika situationer som kan uppstå. Detta kan vi dra en parallell till hos Baylies (2000) där hon beskriver att kvinnor samlas för att stärka den enskilda kvinnans självförtroende och möjlighet att kunna säga nej men även för att höja kunskapen om graviditeter och spridning av HIV via sexuella kontakter och en viktig aspekt är då skydd (Baylies, 2000). Sista nivån trycker på att även det externa stödsystem som finns runt flickan i hennes sekundära nätverk blir till en relevant skyddsfaktor, här kan vi dock se ett problem. Flickans sekundära nätverk består bland annat av personal på skolan, och mestadels manlig personal. Detta skydd kan bli försvagat ifall flickan har dåliga erfarenheter från relationer med manliga lärare. Vi tror att förtroendet för äldre män såsom manliga lärare kan försvagas, då det relateras till sexuella relationer även om

det inte är personligt upplevt är det så omtalat att vi tror att oron finns där undermedvetet och flickorna kan då isåfall inte använda sig av denna skyddsfaktor.

Det undertemat som handlar om graviditeter blev som vi tidigare sade en stor del av vår studie då informanternas fokus landade här. Problematiken med tonårsgraviteter grundar sig till störst del i brist på information och kunskap om sex och vad det leder till. Enligt Rwebangira & Liljeström (1998) är det både psykiskt och fysiskt påfrestande för flickan att bli gravid i ung ålder då hon inte är mogen för att bli mamma samt på grund av att det ofta uppstår svårigheter i att fostra barnet då familjen många gånger kan vara emot graviditeten, då den uppstått utanför äktenskap (Rwebangira & Liljeström 1998).

Vi ser att den underliggande makten i det tanzaniska samhället är en betydande orsak till att sex och sexuella relationer är skamfyllt och något man inte talar om. Denna typ av makt befinner sig i alla relationer och överallt i samhället. Denna typ av patriarkal makt anser vi är svår att förändra, då kvinnans position är och har hittills alltid varit underställd mannens, främst då det samhällsliga systemet är uppbyggt på så sätt att mannen får ut fördelar av det.

Enligt den feministiska analysen i Gemzöe (2003) är sexualiteten inte en helt privat del av en människas liv då den är fylld av olika samhällsliga maktstrukturer. Den heterosexuella sexualiteten förklaras inte som en "naturlig" sexualitet utan är en påverkan av det patriarkala samhället. Mannens dominans över kvinnan yttrar sig, till exempel starkt i pornografin. Pornografin uttrycker specifikt mannens makt över kvinnan samt förtryck och underkastelse. Den bidrar även till att förvränga bilden av kvinnans sexualitet främst i patriarkala samhällen där kvinnor saknar kunskap om sin egen sexualitet och därmed saknar sätt att uttrycka denna på. Kritik har riktats mot ovannämnda resonemang och ligger främst i att sådana studier inte är applicerbara på alla samhällen och i alla tidsepoker. Dock visar denna typ av studier på kvinnans underordnad och förtryck i allmänhet. Feminismen har använt sig av studier som påvisar sexualiteten bland kvinnor som både undertryckt och förvrängd. Denna sexuella företeelse påverkas av både ekonomiska och sociala strukturer men även samhällets kvinnosyn.

Sammanfattande slutdiskussion

Till att börja med kan vi konstatera att den upplevelse och erfarenhet av att ha visats på Esters Hope Home i Tanzania är väldigt värdefull för oss som studenter på socionomprogrammet då vi fått uppleva att vara en del av en kontext på ett barnhem i ett u-land som Tanzania. Som vi tidigare nämnt åkte vi till Tanzania med en förförståelse influerad av medias bild om fattigdomen i Afrika. Denna bild kom att ändras under vår vistelse då vi fick uppleva att alla barn faktiskt inte lever under bedrägliga levnadsvillkor och är sjuka i HIV/Aids. Med upptäckten av detta kände vi oss tryggare i våra roller som studenter/gäster på barnhemmet då vi kunde umgås med barnen och de övriga individerna anknutna till barnhemmet på en vardaglig basis och då skapa relationer till dem. Denna tid har gett oss en livserfarenhet som hjälper oss att utvecklas och bygga på våra personliga referensramar. Vi känner härmed en ökad trygghet inför vår framtida yrkesroll som socialarbetare då vi fått en mer nyanserad bild om människans olika levnadsvillkor då vi tagit del av denna i Tanzania där vardagen är väldigt olik från vår.

För att binda ihop våra två teman vill vi här under diskussionen också presentera en sammanfattning av resultat och analysdelen. På det stora hela har våra resultat påvisat att flickorna har möjlighet via obligatorisk skolgång i primary school att gå i skola och få en utbildning. Dock finns det hinder på vägen som kan påverka. Dessa hinder inkluderas av familjens ekonomiska förutsättningar, där pojkarnas utbildning prioriteras på grund av att flickan gifts bort och familjen går miste om hennes kunskap, familjens behov av flickans hjälp under hennes barndom och tonår. Samt att informanterna har berättat att pojkar anses smartare och det är då mer gynnsamt att låta dem gå i skola. De sociala förutsättningarna sätter även käppar i hjulet då flickorna ibland inte klarar av utbildningen då det blir för mycket för dem med arbetsuppgifter i hemmet samtidigt som de skall studera, detta kan då leda till att de inte klarar proven för att gå vidare och att gå om en klass blir en kostnadsfråga för familjen.

Vi har under vår resa använt mycket tid åt att föra loggbok och har därigenom fått ut nya perspektiv och insikter om den tanzaniska kulturen. Bland annat ser vi att undertryckta könsnormer i form av könsroller är något som gör sig synligt på ett tydligt sätt. Vi har även fått en förståelse för att individen anpassar sig efter ett visst mönster av könsnormer då det handlar om att bli accepterad och att vara en del av en gemenskap. Som vi ser på detta har

människan ett behov av att bli bekräftad från sin omgivning och på så sätt öka känslan av självförverkligande genom att bemästra sin vardag och handla efter de normer och värderingar som är allmänt accepterade.

Flickorna känner även av en ojämnt fördelad uppmärksamhet av lärare i klassrummet, då de anser att pojkarna favoriseras. Detta är flickornas upplevelse av situationen men vi kan se att det finns två perspektiv på detta. Flickorna har växt upp genom de kulturella normerna till att hålla sig i bakgrunden, för att lämna plats åt det manliga könet. Detta kan tolkas som att pojkarna är mer intresserad och läraren väljer då att fokusera på de elever som visar intresse.

Informanterna berättade att det ofta förekommer relationer mellan kvinnliga studenter och manliga lärare. Dessa förhållanden bygger på en uppenbar maktposition från den manliga läraren, där flickorna har svårt att neka till relationen på grund av hennes underordnade position och rädsla för att bli avstängd från skolan om hon avvisar honom. En sådan här relation kan även leda till svartsjuka hos andra elever där det kan uppfattas som att läraren favoriserar denna elev.

Även relationer mellan jämnåriga pojkar och flickor är enligt informanternas utsagor problematiska då dessa bygger på ett ojämnt maktförhållande. Flickorna går med på en sexuell relation i utbyte av skolmaterial och andra nödvändigheter som hon eller hennes familj annars inte kan bekosta.

Under vår studie och genom den analyserade empirin kan vi se att deras levnadssätt genom religiösa ritualer och samhällets normer och värderingar påverkar flickornas uppväxt och deras val till karriär. Framst på grund av flickornas brist på kunskap om konsekvenser av sexuella relationer. Denna kunskapsbrist kan man inte beskylla flickorna för, då ansvaret egentligen ligger hos staten, skola och föräldrar som besitter denna kunskap. Vi kan se att denna brist i information leder till många oönskade graviditeter men även smittspridning av sexuellt överförbara sjukdomar, inte minst HIV och Aids. Dessa konsekvenser leder då ofta slutligen till att flickorna tvingas avbryta sina studier. Detta ser vi som orättvisa levnadsvillkor då flickan tvingas avbryta sina studier i minst ett år då hon inte har valmöjligheten att göra en abort. Pojken som vi anser är minst lika delaktig i graviditeten kan fortsätta att fullfölja sina studier utan några konsekvenser. Vi har förstått att flickans

möjlighet att återgå till skolan är väldigt begränsad då förutsättningarna är små.

För att återigen knyta an till det tanzaniska samhällets normer och värderingar ser vi att det är svårt att förändra ett rådande synsätt som präglar hela befolkningen. Då de befinner sig i denna kontext blir det deras verklighet och den rätta uppväxten för dem. I detta avseende anser vi att vi inte kan kritisera deras levnadssätt med dess normer och värderingar. Då det är deras verklighet i den kontext de befinner sig i kan vi som forskare öka vår förståelse för dessa människors upplevelsevärld. Inte minst anser vi att sociala och ekonomiska förutsättningar har en stor inverkan på människans levnadsvillkor. I denna studie ser vi att man som tanzanisk medborgare anpassar sig efter de sociala och ekonomiska levnadsvillkor samhället erbjuder. Vi ser en skillnad gentemot det västerländska samhälle vi lever i då det tanzaniska samhället har en mycket lägre ekonomisk standard. Detta påverkar utbildningsnivån hos medborgarna då det är brist på resurser i form av lägre kunskapsnivå hos lärare. Detta gör även att många föräldrar väljer att inte låta sina barn gå i skolan då de anser att utbildningsnivån är för låg och att det då är mer gynnsamt för familjen att låta barnen stanna i hemmet för att hjälpa till. Detta anser vi blir en negativ effekt på den totala utbildningsnivån hos den tanzaniska befolkningen. Det resulterar i att samhällsutvecklingen stagnerar då det inte skapas nya yrken och professioner som kan föra utvecklingen vidare mot ett modernt samhälle.

Utifrån våra nya erfarenheter kan vi se att den tanzaniska kulturen och den svenska kulturen kan dra en del lärdomar av varandra. Till att börja med ser vi att det tanzaniska samhället kan dra nytta av det svenska jämställdhetsperspektivet. Där jämlikheten mellan man och kvinna har bidragit till att kvinnan kan ta för sig på samma sätt som mannen i samhällets alla områden. Vi ser en viktig poäng i det avseendet om att det finns ett behov av både manliga och kvinnliga yrkesarbetare inom alla sektorer i samhället. Detta på grund av att vi tror att det kan behövas könsspecifika kunskaper och egenskaper för att kunna nå ett bredare utbud av tjänster. Detta kan vi dra en parallell till tidigare skrivet om att kvinnor kan känna en ökad trygghet i att vända sig till likkönade. Vi i Sverige kan lära oss av den tanzaniska befolkningens fridfullhet, glädje och sociala gemenskap. Efter ett par dagars vistelse i Moshi, Tanzania uppmärksammade vi att folket var väldigt sociala och kontaktsökande gentemot sina medmänniskor. Det vi minns som mest olikt och främmande från den svenska kulturen som vi är vana vid är den dagliga ritualen med sång och bön som vi deltog i varje kväll. Det som

enligt oss skiljer mest från det vi är vana vid är just den självklara sociala gemenskap som är en stor bit i dessa individers vardagsliv. Det är för oss väldigt fascinerande att ha fått vara en del av gemenskap där både barn och vuxna, man som kvinna deltar på lika villkor.

Vi vill härmed citera en av våra informanternas förvånade svar då vi pratade om att man i Sverige inte hälsar på alla man möter på gatan och att svensken inte söker ögonkontakt med främmande människor.

”Do you really mean that you don’t say hello? Do you just walk by without noticing each other? That’s very strange!”.

Vi ser även att den svenska kulturen kan ta lärdom av den sociala gemenskap som finns hos familjerna då de spenderar mycket tid tillsammans och umgås utan distraktionsmoment så som tv och datorer. Här umgås de genom att prata och sjunga och njuter av att bara vara i varandras sällskap.

Förslag till vidare forskning

Under vår forskningsprocess har vi upptäckt en del frågor som vi tycker är intressanta för vidare forskning. Då vi har begränsad tid för vår studie och en smal budget har vi inte förutsättningar att forska vidare kring dessa områden. Som vi tidigare nämnt har vi inte hittat särskilt mycket modern forskning av relevans för vår studie. Genom detta kan vi se att landet Tanzania, barnen och dess skolgång har ett behov av att granskas för att vidareutvecklas.

Två frågor som vore intressant att undersöka vidare är:

1. En kvantitativ studie om hur många flickor som yrkesutbildar sig.
2. En kvalitativ studie om huruvida utbildning om sex är möjlig att införa i skolan, just gällande förebyggande åtgärder av smittspridning av HIV/Aids samt förebyggandet av tonårsgraviditeter.

Referenslista

Litteratur:

Baylies, Carolyn & Buirra, Janet (2000): *AIDS, sexuality and gender in Africa: collective strategies and struggles in Tanzania and Zambia*. London: Routledge

Esaiasson, Peter (2007): *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Nordstedts juridik.

Gemzöe, Lena (2003): *Feminism*; Stockholm; Bilda

Helgesson, Linda (2001): *(E)quality: girls' and boys' education in Masasi and Kisarawe districts*. Daar es Salaam: Kuleana; UNICEF

Holme, Idar Magne & Solvang, Bernt Krohn (1997); *Forskningsmetodik; om kvalitativa och kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur

Jacobsen, Jan Krag (1993): *Intervju: konsten att lyssna och fråga*. Lund: Studentlitteratur.

Kvale, Steinar (1997): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur

Kvale, Steinar (2009): *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lander, Ingrid, Pettersson, Tove & Tiby, Eva (2003): *Femininiteter, maskuliniteter och kriminalitet: genusperspektiv inom svensk kriminologi*. Lund; Studentlitteratur.

Larsson, Sam, Lilja, John & Mannheimer, Katarina (2005); *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur

Mbilinyi, Marjorie (1991): *Education in Tanzania with a gender perspective*. Stockholm: SIDA.

Meeuwisse, Anna, Sunesson, Sune & Swärd, Hans (2006): *Socialt arbete: en grundbok*. Stockholm; Natur & Kultur.

Payne, Malcolm (2005). *Modern teoribildning i socialt arbete*. Stockholm; Natur & Kultur.

Rwebangira, Magdalena K. & Liljeström, Rita (1998): *Haraka, haraka: look before you leap: youth at the crossroad of custom and modernity*. Uppsala: Nordiska afrikainstitutet.

Starrin, Bengt & Svensson, Per-Gunnar (1994): *Kvalitativ metod och vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.

Svenning, Conny (2003): *Metodboken: samhällsvetenskaplig metod och metodutveckling: klassiska och nya metoder i informationssamhället: källkritik på internet*. Eslöv: Lorentz

Trost, Jan (2005): *Kvalitativa intervjuer*. Lund; Studentlitteratur

Trulsson, Karin (2003): *Konturer av ett kvinnligt fält*. Lund: Kfs AB

Tumbo-Masabo, Zubeida & Liljeström, Rita (1994): *Chelewa, chelewa: the dilemma of teenage girls*. Uppsala : Scandinavian Institute of African Studies (Nordiska Afrikainstitutet) ; Stockholm : Almqvist & Wiksell International

Unterhalter, Elaine (2007): *Gender, schooling and global social justice*. London: Routledge

Elektroniska källor:

SIDA – Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete

<http://www.sida.se/Svenska/Lander--regioner/Afrika/Tanzania/Vart-arbete-i-Tanzania/>

Vetenskapsrådets forskningsetiska principer

http://www.vr.se/download/18.7f7bb63a11eb5b697f3800012802/forskningsetiska_principer_tf_2002.pdf

Ministry of education & vocational training – The United republic of Tanzania

http://www.moe.go.tz/P&P/Plans_Programs_projects.html

WHO – World Health Organization

www.who.org